

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Bednarek

w sprawie T.A. i in.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 13 maja 2026 r.
wniosku pełnomocnika oskarżycieli subsydiarnych o wyłączenie
SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G.
od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 254/25
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.
p o s t a n o w i ł:

wyłączyć SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. od rozpoznania sprawy o
sygn. akt II KK 254/25.

UZASADNIENIE

Prokurator Regionalny w Warszawie wniósł do Sądu Najwyższego kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 296/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 13 czerwca 2019 r. sygn. akt II K 254/25. Nadzwyczajny środek zaskarżenia następnie cofnięto.

Kasację wniósł również pełnomocnik oskarżycieli subsydiarnych. We wniesionej kasacji pełnomocnik wskazuje na szereg zarzutów związanych z naruszeniem art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k. oraz art. 41 § 1 k.p.k.

Ostatecznie, zarządzeniem z 28 listopada 2025 r., do rozpoznania kasacji wyznaczono SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. Pełnomocnik oskarżycieli subsydiarnych pismami z 30 stycznia i 10 lutego 2026 r. wniósł o wyłączenie SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 254/25.

Pełnomocnik w treści ww. pism podniósł, że w sprawie zachodzą okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do

bezstronności wyznaczonych sędziów. Pełnomocnik zwrócił uwagę na to, że przedmiotowa sprawa trafiła do Sądu Najwyższego po raz drugi. Jak wynika z uzasadnienia wyroku w sprawie o sygn. akt II KK 74/22 (w której rozpoznaniu brał udział m.in. SSN J.M.), podstawą uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym było przyjęcie przez Sąd Najwyższy, iż w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. - z uwagi na orzekanie przez sąd z udziałem sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z 8 grudnia 2017 r., o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Pełnomocnik oskarżycieli subsydiarnych, zwrócił również uwagę, że SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. publicznie wyrażali opinię co do statusu sędziów, którzy uzyskali nominację, ukształtowaną w trybie przewidzianym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw poprzez podpisywanie oświadczeń, stanowisk i apeli. Nadto zwrócił uwagę, że główny zarzut wywiedzionej przez niego kasacji dotyczy standardu bezstronności w kontekście udziału sędziów powołanych w określonym trybie. W uzasadnieniu wniosku, jego autor podniósł m.in., że Sąd Najwyższy ma rozstrzygnąć zagadnienie, które ma charakter fundamentalny i w istocie dotyczy oceny bezstronności sędziów jako kategorii (w określonej grupie przypadków) oraz dopuszczalności automatycznego lub apriorycznego formułowania wniosków co do ich bezstronności, bez analizy okoliczności indywidualnych. Zdaniem autora wniosku, sędziowie wyznaczeni do rozpoznania kasacji posiadają znane i publicznie prezentowane stanowisko dotyczące kwestii statusu sędziów powołanych w określonym trybie oraz standardów ich bezstronności i niezależności. Z uwagi na charakter zarzutów kasacyjnych istnieje zatem obiektywne ryzyko, że sędziowie ci mogą nie zachować pełnej otwartości na argumentację stron, a przynajmniej powstaje uzasadniona wątpliwość co do ich bezstronności. Jak podniósł autor wniosku, w stosunku do sędziego SN J.M. zachodzi dodatkowa okoliczność uzasadniająca wyłączenie ww. sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. polegająca na powołaniu przez premiera na wniosek Ministra

Sprawiedliwości – A.B. do Komisji Kodyfikacyjnej podlegającej Prezesowi Rady Ministrów

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wyłączenie SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 254/25 okazał się zasadny.

Na podstawie art. 41 k.p.k., niezależnie od przyczyn określonych w art. 40 k.p.k. sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Instytucja wyłączenia sędziego unormowana w art. 41 § 1 k.p.k. umożliwia rozpatrywanie sytuacji wykraczających poza taksatywnie określone w art. 40 k.p.k. zdarzenia powodujące wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy z mocy prawa. Przepis ten ma charakter gwarancyjny, zabezpieczający przebieg rzetelnego procesu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie zwraca się uwagę, że zobiektywizowaniu oceny bezstronności sędziego w danej sprawie pomaga odwołanie się do przeciętnego, rozsądnie myślącego, zewnętrznego obserwatora procesu (*tak: wyrok SN z 25 lutego 2009 r., sygn. II KK 249/08*). W świetle doktryny i orzecznictwa pojęcie bezstronności należy rozumieć jako obiektywną bezstronność sędziego, w tym zarówno subiektywne poczucie sędziego co do własnej bezstronności, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (*por. wyroki TK: z 27.01.1999 r., K 1/98, OTK-A 1999/1, poz. 3, oraz z 20.07.2004 r., SK 19/02, OTK-A 2004/7, poz. 67; uchwała SN z 26.04.2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007/5, poz. 39; wyroki SN: z 8.01.2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400, oraz z 18.03.2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543*).

Z kolei Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z 10 października 2000 r. (*Daktaras przeciwko Litwie, skarga nr 42095/98*) stwierdził, że istnieją dwa aspekty wymogu bezstronności z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Po pierwsze, sąd musi być bezstronny w sposób subiektywny, czyli żaden z jego członków nie powinien być stronniczy bądź uprzedzony. Osobista bezstronność członka składu orzekającego jest

dorozumiana, chyba że istnieją dowody przeciwnie. Po drugie, sąd musi być bezstronny z obiektywnego punktu widzenia, czyli musi oferować wystarczające gwarancje wykluczające jakąkolwiek uprawnioną wątpliwość w tej mierze. W przypadku kryterium obiektywnego musi zostać rozważone, czy istnieją podlegające ustaleniu fakty, które mogą wzbudzić wątpliwość co do bezstronności sędziego. W tej mierze nawet odbiór w oczach opinii publicznej może mieć pewne znaczenie. W grę tutaj wchodzi zaufanie, które sądy w demokratycznym społeczeństwie muszą wzbudzać w opinii publicznej i stronach postępowania.

Podobne stanowisko zajął Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z 10 kwietnia 2003 r. (Sigurdsson przeciwko Islandii, skarga nr 39731/98), konkludując: "(...) W związku z tym każdy sędzia, w stosunku, do którego istnieje uprawniony powód, by obawiać się braku bezstronności z jego strony, musi zostać wyłączony. (...)".

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, uznać należało, że mamy do czynienia z sytuacją, w której może powstać uzasadniona wątpliwość co do bezstronności sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy. W pierwszej kolejności wskazać należy, iż SSN J.M. brał udział w uprzednim rozpoznaniu kasacji w sprawie o sygn. akt II KK 74/22. Rozpoznanie kasacji w sprawie o sygn. akt II KK 74/22 skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku wobec T.A., M.B. i M.K. i przekazaniem sprawy do Sądu Apelacyjnego w Warszawie do ponownego rozpoznania. W rozpoznaniu sprawy brała udział SSN M.W., która po wyznaczeniu jej do rozpoznania sprawy o sygn. II KK 254/25, złożyła oświadczenie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. i 42 § 1 k.p.k., a postanowieniem SN z 18 lipca 2025 r. od rozpoznania kasacji w sprawie o sygn. akt II KK 254/25 została wyłączona. W uzasadnieniu wyroku w sprawie o sygn. akt II KK 74/22, sąd wyraził swoje stanowisko co do możliwości wystąpienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na orzekanie przez sąd z udziałem sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany w trybie przewidzianym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W złożonej kasacji pełnomocnik oskarżycieli subsydiarnych wywodził szereg zarzutów związanych z błędną jego zdaniem kontrolą instancyjną zapadłego rozstrzygnięcia, w kontekście stwierdzenia

wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. z uwagi na orzekanie przez sąd z udziałem sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany w trybie przewidzianym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

Nie ulega wątpliwości, że okoliczności te mogą powodować u postronnego, obiektywnego obserwatora wątpliwości co do bezstronności ww. sędziego SN J.M.

Należy również wskazać, że takie wątpliwości może budzić również fakt, że SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. publicznie wyrażali opinię co do statusu sędziów, którzy zostali powołani z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z 8 grudnia 2017 r., o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, poprzez podpisywanie oświadczeń, stanowisk i apeli.

Zgodzić należy się z autorem wniosku, gdy wskazuje, że w realiach niniejszej sprawy nawet sam pozór braku bezstronności ma istotne znaczenie, ponieważ przedmiotem rozpoznania jest zarzut odnoszący się bezpośrednio do standardów bezstronności i sposobu ich stosowania w praktyce. Sędziowie objęci wnioskiem o wyłączenie, 17 października 2022 r. złożyli oświadczenie o odmowie orzekania z osobami powołanymi na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym w procedurze, w której kandydaci na te stanowiska byli rekomendowani przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie przewidzianym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Zdaniem sygnatariuszy oświadczenia udział tak powołanego sędziego w składzie Sądu Najwyższego prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W tej sytuacji nie sposób przyjąć, by przeciętny obserwator nie miał wrażenia o istnieniu uzasadnionej wątpliwości dotyczącej bezstronności sędziów wyznaczonych do rozpoznania sprawy. Wymienieni sędziowie bowiem już dawno i publicznie wyrazili stanowisko co do przedmiotu, jaki ma podlegać ocenie w toku postępowania kasacyjnego tj. spełniania standardów niezawisłości i bezstronności przez sędziów powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z 8 grudnia

2017 r. Trudno również przyjąć, że pozostaje obiektywnie bezstronna osoba, która podpisuje apele o niewyznaczanie składów z udziałem innych sędziów z uwagi na podstawę prawną ich wyboru jako kandydatów do pełnienia urzędu sędziego, w sytuacji, gdy przedmiotem rozpoznania ma być nadzwyczajny środek zaskarżenia oparty na zarzucie dotyczącym właśnie podstawy prawnej wyboru sędziów biorących udział w wydaniu zaskarżonego wyroku.

Ponad wszystkie ww. okoliczności, które w ocenie Sądu Najwyższego są wystarczające do uznania wniosku za zasadny, w stosunku do SSN J.M., uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności, w tej sprawie może budzić fakt, iż ww. sędzia jest członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądownictwa i Prokuratury, Przewodniczącym Zespołu ds. opracowania reformy Sądu Najwyższego. Komisja jest organem doradczym i opiniodawczym działającym przy Ministrze Sprawiedliwości, której członków powołał obecny Prezes Rady Ministrów, będący równocześnie uprawnionym do każdorazowej zmiany w składzie osobowej Komisji, co może budzić w odbiorze społecznym przekonanie o istnieniu zależności sędziego od władzy wykonawczej.

Ta okoliczność jest istotna, mając na uwadze, że przedmiotem postępowania jest odpowiedzialność urzędników państwowych za niedopełnienie obowiązków przy organizacji lotu Prezydenta RP L.K. i 95 innych osób w dniu 10 kwietnia 2010 r. do Smoleńska na terenie Federacji Rosyjskiej, w związku z obchodami 70. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej. Osoby, których dotyczy to postępowanie kasacyjne, pełniły istotne funkcje państwowe, tj. T.A. był Szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, M.B. była Zastępcą Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, M.K. był pracownikiem Wydziału Recepcyjno-Protokolarnego - radcą szefa Kancelarii Prezesa Rady, w czasach, gdy prezesem Rady Ministrów był również D.T.

Wobec ww. okoliczności, uwzględniając konieczność zapewnienia stronom pełnej gwarancji rzetelnego procesu, także dla ochrony powagi i autorytetu Sądu Najwyższego, zasadnym jest wyłączenie sędziów SSN J.M., SSN J.B. i SSN J.G. - wyznaczonych do rozpoznania kasacji, aby wyeliminować ryzyko podważania bezstronności składu orzekającego i stabilności przyszłego rozstrzygnięcia.

[WB]

[a.t]